Helsingin kaupungin HKL –liikelaitos – Affärsverket Helsinfors stads trafikverk HST

Viraston toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2016 talousarvioon

Vuonna 2016 HKL:n ulkoisessa toimintaympäristössä ei ole tapahtumassa merkittäviä muutoksia, joilla olisi suoria vaikutuksia HKL:n talousarvioon vuonna 2016.

HKL:llä on käynnissä johtamisjärjestelmän kehitystyö. Uudesta johtamisjärjestelmästä päätetään HKL:n johtokunnassa kevään 2015 aikana, ja mahdollisesti päätettävä malli otettaneen käyttöön 1.1.2016 alkaen. Uusi johtamisjärjestelmä voi muuttaa merkittävästi HKL:n organisaatiomallia.

HKL nykyinen tavoiteohjelma on voimassa vuosina 2010-2015. HKL tavoitteena on, että uusi tavoiteohjelma 2020 on saatu valmiiksi loppuvuodesta 2015.

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2016–2018

Suunnitelmakaudella metroliikenteessä tapahtuu isoja muutoksia. Länsimetron liikenne käynnistyy elokuussa 2016. HKL tulee vastaamaan länsimetron liikennöinnistä ja radan ylläpidosta. Lisäksi HKL osallistuu isännöitsijänä uusien metroasemien ylläpitoon.

Raitioliikenteen liikennöinnissä linjastouudistuksen vaikutukset alkavat vuonna 2016 linjan 5 käynnistymisellä. Vuosien 2017 ja 2018 aikana linjastosuunnitelman vaikutukset kasvattavat liikennettä 9-10 % verrattuna vuoteen 2015.

Kilpailuttaminen

HKL noudattaa hankinnoissaan erityisalojen hankintalakia, kaupungin hankintaohjeita ja niiden perusteella annettuja sisäisiä kilpailuttamisen, hankintapäätösten laatimisen sekä tilaustenteon menettelytapaohjeita.

Riskienhallinta

Liikennelaitoksen yksiköt ja johtoryhmä ovat arvioineet HKL:n toimintaympäristöön ja liikenteen hoitoon liittyviä riskejä. Valituille riskeille on tehty riskikuvaukset ja määritelty toimenpiteitä, joilla riskien toteutumisen vaikutuksia lievennetään ja toteutumisen todennäköisyyttä pienennetään.

Suunnitelmakaudella riskikuvauksia ja toimenpiteitä tarkistetaan vuosittain vastaamaan muutoksia toimintaympäristössä. Samassa yhteydessä tunnistetaan uusia riskejä ja kehitetään riskienhallintaa osana suunnittelua, toimintaa ja seurantaa. Riskeille määriteltyjä toimenpiteitä on pyritty sisällyttämään investointihankkeiden suunnitteluun. Kaikkien investointihankkeiden perustietoihin kuuluu hankkeen oma riskinarviointi.

Förändringar i verkets omvärld

Hur förändringar i omvärlden påverkar budgeten för år 2016

Bedömd utveckling i efterfrågan på tjänster och i produktionssätten 2016–2018

Konkurrensutsättning

Riskhantering

Merkittävimmät riskit liittyvät isojen investointien etenemiseen ja niiden aikataulujen yhteensovittamiseen.

Automaattimetron sopimuksen purkamisen jälkeen uuden järjestelmän hankinta länsimetron liikenteen ohjaukseen on käynnistynyt. Lyhyt hankinta-aika tuo riskin, ettei uutta järjestelmää ehditä saada toimimaan täydellisesti nykyisen järjestelmän kanssa, mikä voi aiheuttaa vaikeuksia länsimetron vaatiman tiheän vuorovälin liikenteen hoidossa.

Siemensin automaattimetrosopimusten purkaminen aiheuttaa todennäköisesti pitkän oikeuskäsittelyn osapuolten korvausvaatimuksista.

Kaupungin strategiaohjelma viraston toiminnassa

Strategiaohjelman toteuttaminen viraston toiminnassa

Hyvinvoiva helsinkiläinen

- HKL on tae korkeatasoisesta joukkoliikenteestä

Elinvoimainen Helsinki

- Laajentunut raitiovaunu- ja metroliikenne on luotettavaa ja sujuvaa
- HKL luo yhdessä kumppaneidensa kanssa edellytykset Helsingin menestyvälle joukkoliikenteelle

Toimiva Helsinki

- Laajentunut raitiovaunu- ja metroliikenne on luotettavaa ja sujuvaa
- HKL:n raideliikenne säilyttää asemansa seudun ympäristöystävällisimpänä liikennemuotona

Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

- HKL tarjoaa merkityksen ihmisen työlle
- HKL:n talous hoidetaan hyvin

Viraston henkilöstösuunnitelma 2016–2018

HKL:n henkilömäärä on 1 212 henkilöä vuonna 2018. Vuodesta 2015 henkilömäärä kasvaa 135 henkilöllä.

Metroliikenteessä henkilömäärä nousee 89 henkilöllä vuodesta 2015 vuoteen 2018. Metrovaunujen kuljettajia tarvitaan 62 lisää, jotta länsimetron operointi voidaan hoitaa elokuusta 2016 alkaen. Myös metrovaunujen huoltoon ja metroratojen kunnossapitoon tarvitaan lisää henkilökuntaa.

Raitioliikenteessä henkilömäärä kasvaa 42 henkilöllä ja Infrapalveluissa 7 henkilöllä vuodesta 2015 vuoteen 2018. Raitioliikenteessä tarvitaan uusia kuljettajia, kun linjastouudistukset kasvattavat ajokilometrejä vuosina 2016-2018. Hallinto- ja talousyksikössä henkilömäärä pysyy suunnittelukaudella lähes samalla tasolla.

Viraston tilankäyttösuunnitelma 2016–2025

Koskelan raitiovaunuvarikon laajennus on hankesuunnitelmavaiheessa. Varikon laajennus toteutetaan

Hur stadens strategiprogram följs vid verket

Hur strategiprogrammet följs vid verket

Verkets personalplan 2016–2018

Verkets plan för lokalanvändningen 2016–2025

nykyisten suunnitelmien mukaan vuosina 2017-2020. Varikon laajennusta suunnitellaan tulevien raitioliikennelaajennusten tarvitsemalle kalustolle. Tulevia suunniteltuja laajennuksia ovat mm. Jätkäsaari, Topeliuksenkatu, Ilmala, Kalasatama ja Hermanninranta, Eteläinen kantakaupunki sekä Yliskylä ja Kruunuvuorenranta. Koskelan raitiovaunuvarikon toteutuksen yhteydessä selvitetään HKL:n pääkonttorin siirtoa tehokkaampiin tiloihin varikon yhteyteen.

Talousarvion vaikutus strategiaohjelman talousmittareiden edistämiseen

HKL:n toiminnallisissa tavoitteissa on kytkentä talousmittareiden edistämiseen ennen kaikkea palvelujen yksikkökustannuksiin:

- Metroliikenteen laajeneminen Espooseen länsimetron valmistumisen myötä.
- Raitioliikenteen linjastosuunnitelman (2015) mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (infra & liikennöinti).
- HKL:n kansainvälisen toimialavertailun jatkotoimenpiteiden käynnistäminen.
- Raitiovaunujen vikamäärää vähennetään vuoden 2014 tasosta (292 vikaa / milj.km) 200 vikaan/milj.km.
- Kiinteistöjen energiasäästön toimintasuunnitelmaa toteutetaan systemaattisesti.

Hur budgeten främjar de ekonomiska mätarna i strategiprogrammet

Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

IT och elektronisk kommunikation

Tietotekniikkaohjelman toteuttaminen

HKL parantaa rakentamis- ja korjaustoimintojensa laatua ja vähentää kustannuksia laajentamalla teknisten dokumenttien sähköistä arkistointia. Metrokaluston kunnossapitoa kehitetään ja ratahuollon tiedonlaatua parannetaan uusimalla työnohjausjärjestelmä. Valmistaudutaan Länsimetron käynnistymiseen turvallisuustoimintoja parantavan tilannekuvajärjestelmän avulla.

Hur IT-programmet genomförs

Sähköisen asioinnin kehittämishankkeet

HKL:llä ei ole sähköisen asioinnin kehittämishankkeita. Vuodesta 2010 alkaen Helsingin seudun liikenne (HSL) on vastannut joukkoliikenteen sähköisen asioinnin järjestelmistä.

Utvecklingsprojekt inom elektronisk kommunikation

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet

Mål som granskas vid budgetuppföljningen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Tilikauden tulos vähintään nolla.
- Raitio- ja metroliikenteen asiakastyytyväisyys vähintään vuoden 2014 tasolla (Raitio 2014: 4,01; Metro 2014: 4,17).
- Raitioliikenteen luotettavuus on 99,87 % (2014: 99,86 %) ja metroliikenteen 99,96 % (2014: 99,93 %).
- Metroasemat ovat siistit ja odottamisolosuhteet raitiovaunupysäkeillä ovat hyvät, tavoite 3,78 (2014: 3,76).

Bindande verksamhetsmål

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Metroliikenteen laajeneminen Espooseen länsimetron valmistumisen myötä.
- Vahva vaikuttaminen kaupungin strategiaohjelman mukaisen ratikkaprojektin valmistumiseen valtuustokauden loppuun mennessä.
- Raitioliikenteen linjastosuunnitelman (2015) mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (infra & liikennöinti).
- HKL:n uuden johtamisjärjestelmän mukaisen organisaatiomallin vakiinnuttaminen.
- HKL:n uuden tavoiteohjelman 2020 käyttöönotto.
- HKL:n kansainvälisen toimialavertailun jatkotoimenpiteiden käynnistäminen.
- EFQM-laatumallin mukaisen itsearvioinnin toteutus.
- Artic-vaunujen hankinta etenee aikataulun mukaisesti, ensimmäiset 12 vaunua matkustajaliikenteessä. HKL:n korjaamohenkilökunnan koulutukset on käynnistetty.
- Raitiovaunujen vikamäärää vähennetään vuoden 2014 tasosta (292 vikaa / milj.km) 200 vikaan/milj.km.
- Uudet metrovaunut saadaan liikenteeseen siten, että 15 vaunua on käytössä elokuun 2016 alussa ja loput 5 joulukuussa.
- Metron toimintaohjeiden päivitys on valmis.
- Kiinteistöjen energiasäästön toimintasuunnitelmaa toteutetaan systemaattisesti.
- Koskelan varikkoalueen uudistamisen toteuttaja on valittu ja hanke etenee aikataulussa.
- Metroasemien asiakaskokemuksen kehittämiseen tähtäävä palvelumuotoilun yhteishanke Aalto-yliopiston kanssa etenee suunnitelman mukaisesti.
- Pysäkkikatosten kilpailutusta koskeva laatuvaatimusmäärittely (HKL, Ksv, HSL, Rakvv) valmistuu ja katosten kilpailutus käynnistyy alkuvuonna 2016.
- Sähköbussiliikenteen edellyttämän infrastruktuurin toteuttaminen etenee suunnitelman mukaisesti.

Övriga verksamhetsmål

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

- HKL:n kiinteistöissä 10 % energiansäästö energiankulutuksessa vuonna 2016 vuoteen 2010 verrattuna.
- Raitioliikenteessä tavoitteena on kulutustaso 48,0 MWh/milj. paikkakilometriä vuonna 2016 (2014: 49,18).
- Metroliikenteessä kehitetään ratasähkön mittausta ja seurantaa.
- Kaikki ajoenergia on CO2-vapaata, pohjoismaissa tuotettua tuuli- ja vesivoimaa.

Energieffektivitets- och miljömål

Määrä- ja taloustavoitteet

Erillinen taulukko.

Kvantitativa och ekonomiska mål

Tuottavuuden toteutuminen 2014–2018

Erillinen taulukko.

Produktivitetsutfall 2014–2018

Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2014–2018 **Effektivitet i lokalanvändningen 2014–2018**

Erillinen taulukko.

Määrä- ja taloustavoitteet – Kvantitativa och ekonomiska mål

	2014	2015	ennuste prognos 2015	2016	2017	2018
Suoritetavoitteet – Prestationsmål						
Tehokkuus/taloudellisuus – Effektivitet/lönsamhet						
Toiminnan laajuustiedot – Verksamhetens omfattning						
Resurssit – Resurser						

Tuottavuusmittari – Produktivitetsmätare

	2014	2015	ennuste prognos 2015	2016	2017	2018
Tuottavuus – Produktivitet (2013=100)						

Tilankäytön tehokkuuden mittari – Mätare för effektivitet i lokalanvändningen

	2014	2015	ennuste prognos 2015	2016	2017	2018
Tilojen kokonaispinta-ala htm2 – Lokalyta sammanlagt, m² lägenhetsyta						
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään – Lokalyta (m² lägenhetsyta) i förhållande till antalet användare						
Hallintokunnan oma mittari						

Rahoitus ja investoinnit

HKL nostaa uutta lainaa 386,5 milj. euroa vuosina 2016-2018. Tästä lainamäärästä kohdistuu infrainvestointien sekä varikoiden laajennuksien ja peruskorjauksien rahoittamiseen 181,0 milj. euroa. Uusien metrovaunujen rahoittamiseen tarvitaan lainarahoitusta 117,5 milj. euroa ja uusien raitiovaunujen 88,0 milj. euroa.

Omavaraisuusaste on 48,3 % vuonna 2016, 44,0 % vuonna 2017 ja 40,2 % vuonna 2018.

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2016-2025. Investointien yhteissumma on 1 500,2 milj. euroa. Vuosien 2016-2025 suurin yksittäinen investointihanke on automaattimetro, johon sisältyy uusien metrovaunujen hankinnat sekä automatisoinnin asennukset metrovaunuihin ja metroinfran automatisointi yhteensä 350,4 milj. euroa. Uusien metrovaunujen osuus on 193,1 milj. euroa.

Muita suuria yksittäisiä investointihankkeita ovat Raide-Jokeri 216,6 milj. euroa ja Laajasalon raitioratakokonaisuus sisältäen raitiotiesillat 167,2 milj. euroa. Raide-Jokeria varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 98,8 milj. euroa sekä Raide-Jokerin rataan ja varikkoon yhteensä 117,8 milj. euroa; rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden.

Vuoden 2016 suurin yksittäinen investointihanke on uudet metrovaunut 70,0 milj. euroa. Muita suuria hankkeita ovat uudet raitiovaunut, Hakaniemen ja Myllypuron metroasemien peruskorjaukset sekä raitioratojen peruskorjaukset ja Keski-Pasilan keskustakorttelin kehittämisinvestointi.

Vaikutus kaupungin talouteen

HKL maksaa kaupungille peruspääoman tuottoa 8,4 milj. euroa vuosittain. Lisäksi HKL palauttaa HSL:ltä laskuttamansa infran korkotulon kaupungille. Koron määrä on 14,0 milj. euroa vuonna 2016. Kaupunki maksaa HKL:lle suoraa tukea 16,6 milj. euroa.

Kaupungin tuella HKL kattaa ne menot, mitä HKL ei pysty laskuttamaan HSL:ltä tai muulta taholta. Suoran tuen nousu edellisestä vuodesta johtuu länsimetron infrakuluista.

Kaiken kaikkiaan HKL:n nettovaikutus kaupungin budjettiin on 5,9 milj. euroa vuonna 2016.

Vuosina 2017–2018 nettovaikutus kaupungin budjettiin tulee olemaan 4,1 milj. euroa ja 0,5 milj. euroa.

Määrä- ja taloudellisuustavoitteet

	2014	2015	2016	2017	2018
Suoritetavoitteet					
Paikkakilometrit					
Raitioliikenne	592,4	598,0	618,0	643,3	670,6
Metroliikenne	2 137,3	2 173,0	2 606,1	3 708,6	3 708,6
Yhteensä	2 729,7	2 771,0	3 224,1	4 351,8	4 379,2
Tehokkuus/taloudellisuus					
Liikeylijäämä-%	19,3	15,9	15,8	17,2	17,5
Koko pääoman tuotto-%	4,1	3,2	3,3	3,6	3,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	4,5	3,5	3,5	3,9	3,7
Omavaraisuusaste-%	61,2	56,4	48,3	44,0	40,1
Paikkakilometrikustannus, €	0,326	0,064	0,063	0,053	0,055
Toiminnan laajuustiedot					
Liikevaihto, milj. €	151,6	154,7	179,8	207,8	216,5
Liikevaihto/henkilö, 1000 €	145,4	143,7	155,7	173,7	178,6
Liikevaihdon muutos, %	4,8	2,1	16,2	15,6	4,2
Resurssit					
Henkilöstö keskimäärin	1 043	1 077	1 155	1 197	1 212

Tuottavuus

	2014	2015	2016	2017	2018
Tuottavuus (2013=100)	99	98	96	107	105

Tuloslaskelma

	2014 1 000€	2015 1 000€	2016 1 000€	2017 1 000€	2018 1 000€
Lipputulot	0	0	0	0	0
Tuki kaupungilta	7 362	10 756	16 555	22 540	26 446
Liikennöintikorvaukset	79 545	78 958	89 274	102 480	105 314
Infrakorvaukset	64 533	64 884	73 855	82 663	84 586
Muut tulot	184	149	160	160	160
Liikevaihto yhteensä	151 624	154 746	179 843	207 843	216 506
Valmistus omaan käyttöön	5 757	5 242	5 750	5 950	6 060
Liiketoiminnan muut tuotot	17 869	14 540	16 163	19 192	19 192
Kulut	-110 054	-113 997	-132 120	-148 847	-152 224
Poistot	-35 993	-35 943	-41 209	-48 454	-51 631
Liikeylijäämä	29 203	24 588	28 426	35 684	37 903
Rahoitustuotot	43	1	0	0	0
Rahoituskulut					
Korkokulut kaupungin lainasta	-138	-127	-107	-159	-216
Muut	-3 583	-4 020	-5 833	-8 660	-10 115
Peruspääoman tuotto	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä	5 761	481	80	214	674
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	5 761	481	80	214	674
Poistoeron muutos	-2 341	2 545	3 087	3 003	2 796
Varausten muutos	-1 065	-3 026	-3 167	-3 218	-3 470
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 355	0	0	0	0

Rahoituslaskelma

	2014 1 000€	2015 1 000€	2016 1 000€	2017 1 000€	2018 1 000€
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta					
Tulorahoitus					
Liikeylijäämä/alijäämä	29 203	24 588	28 426	35 684	37 903
Poistot ja arvonalennukset	35 993	35 943	41 209	48 454	51 631
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomalle	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Korkokulut kaupungin lainasta	-138	-127	-107	-159	-216
Muut	-3 540	-4 019	-5 833	-8 660	-10 115
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Muut rahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Investoinnit					
Tuotantoinvestoinnit	-23 518	-79 090	-123 051	-69 105	-56 144
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-20 701	-50 360	-56 081	-71 336	-96 167
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0	0	0

Käyttöomaisuuden myyntituotot	102	0	0	0	0
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta	-2 363	-93 026	-137 842	-91 773	-100 006
Rahoitustoiminnan kassavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset kunnalle/kuntayhtymälle	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset konsernin muilta yrityksille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset konsernin muilta yrityksiltä	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Kunnalta saatujen pitkäaikaisen lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000	70 000	149 000	112 500	125 000
Kunnalta saatujen pitkäaikaisen lainojen vähennys	-1 988	-1 988	-1 988	-1 988	-1 988
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 920	-5 920	-12 848	-18 676	-23 030
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 707	0	0	0	0
Oman pääoman muutokst					
Peruspääoman muutos	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-972	0	0	0	0
Yhdystilisaamisten muutos	-18 268	30 933	3 678	-63	24
Yhdystilivelkojen muutos	0	0	0	0	0
Saamisten muutokset	-37 727	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	15 536	0	0	0	0
Rahoitustoiminnan kassavirta	2 369	93 026	137 842	91 773	100 006
Kassavarojen muutos	6	0	0	0	0

Vaikutus kaupunkiin

	2014 1 000€	2015 1 000€	2016 1 000€	2017 1 000€	2018 1 000€
Perustamislainan korko	0	0	0	0	0
Peruspääoman tuotto	8 442	8 442	8 442	8 442	8 442
Infran korkotulo	11 322	11 518	13 964	18 209	18 455
Perustamislainan lyhennys	0	0	0	0	0
Tuki kaupungilta	-7 362	-10 756	-16 555	-22 540	-26 446
Peruspääoman B korotus	0	0	0	0	0
Netto	12 402	9 205	5 851	4 111	451
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	1 988	1 988	1 988	1 988	1 988
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	138	127	107	159	216

Investoinnit

	2014 1 000€	2015 1 000€	2016 1 000€	2017 1 000€	2018 1 000€
Joukkoliikenteen perusinvestoinnit	20 701	50 360	56 081	71 336	96 167
Tuotantoinvestoinnit	4 651	1 285	3 305	2 440	14 680
HKL-Raitioliikenne	16 305	20 100	45 330	36 930	18 425
HKL-Metroliikenne	8 717	57 705	74 416	29 735	23 039
Yhteensä	50 374	129 450	179 132	140 441	152 311

Suurimmat investoinnit

	2016 1 000€	2017 1 000€	2018 1 000€	Yhteensä 1 000€
Uudet raitiovaunut, NRV2010	35 600	32 300	16 100	84 000
Uudet metrovaunut, M300	70 006	3 800	0	73 806
Uudet vaunut, automaattimetroa varten	0	18 090	18 459	36 549
Metron automatisointi, infra	0	15 360	15 360	30 720
Raitioratojen peruskorjaukset	5500	5900	5750	17 150
Hakaniemen metroaseman peruskorjaus	6 500	8 700	1 600	16 800
Ratakorjaamo	450	8 000	8 000	16 450
Koskelan varikko	250	250	12 000	12 500
Keski-Pasila	5 600	3 170	2 700	11 470

Tilankäytön tehokkuuden mittari

	2013	2014	2016	2017	2018
Toimistotilojen kokonaispinta-ala yhteensä m2	6 050	6 050	6 050	6 050	6 050
Toimistotilojen pinta-ala suhteessa toimistotilojen henkilömäärään m2/hlö	32	32	32	32	32